

TNO innovation
for life

TNO innovation
for life

JEUGD IN ONDERZOEK

ONDERSTEUNING VAN JONGEREN EN OUDERS IN EEN
DIGITALE WERELD

PROGRAMMA

1. Centering voor Eritrese zwangeren (online) - door Eline Vlasblom
2. “In Nederland doe je het helemaal alleen” - door Sophie Jansen
3. Betrekken van ouders bij de monitoring van de ontwikkeling van hun kind – door Yvonne Schönbeck

CENTERING PREGNANCY (CPR): PROEFTUIN MET ERITRESE ZWANGEREN IN NEDERLAND

DOEL: verbeteren geboortezorg en psychosociale zorg en ondersteuning voor Eritrese zwangeren

1. Hoe kan de CPr aanpak verder worden aangepast om deze nog beter aan te laten sluiten bij de reproductieve en psychosociale behoeften en mogelijkheden van Eritrese zwangeren?
2. Wat zijn voor verloskundigen en culturele mediators bevorderende en belemmerende factoren bij de uitvoering van de CPr voor Eritrese zwangeren?
3. In hoeverre sluit de aangepaste CPr aanpak aan bij de behoeften van Eritrese zwangeren en welke mogelijkheden voor verbetering zien zij?
4. Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan voor behoud van de CPr aanpak voor Eritrese zwangeren in Nederland?

**CENTERING VOOR ERITRESE
ZWANGEREN (ONLINE)**
ELINE VLASBLOM

CENTERING MODEL = GROEPSZORG

“Tell me and I forget. Teach me and I remember. Involve me and I learn.”
Benjamin Franklin

› Zelfmanagement

› Interactief leren

› Opbouwen van een
sociaal netwerk

CENTERING VOOR ERITRESE ZWANGEREN

Groepsbegeleiding:

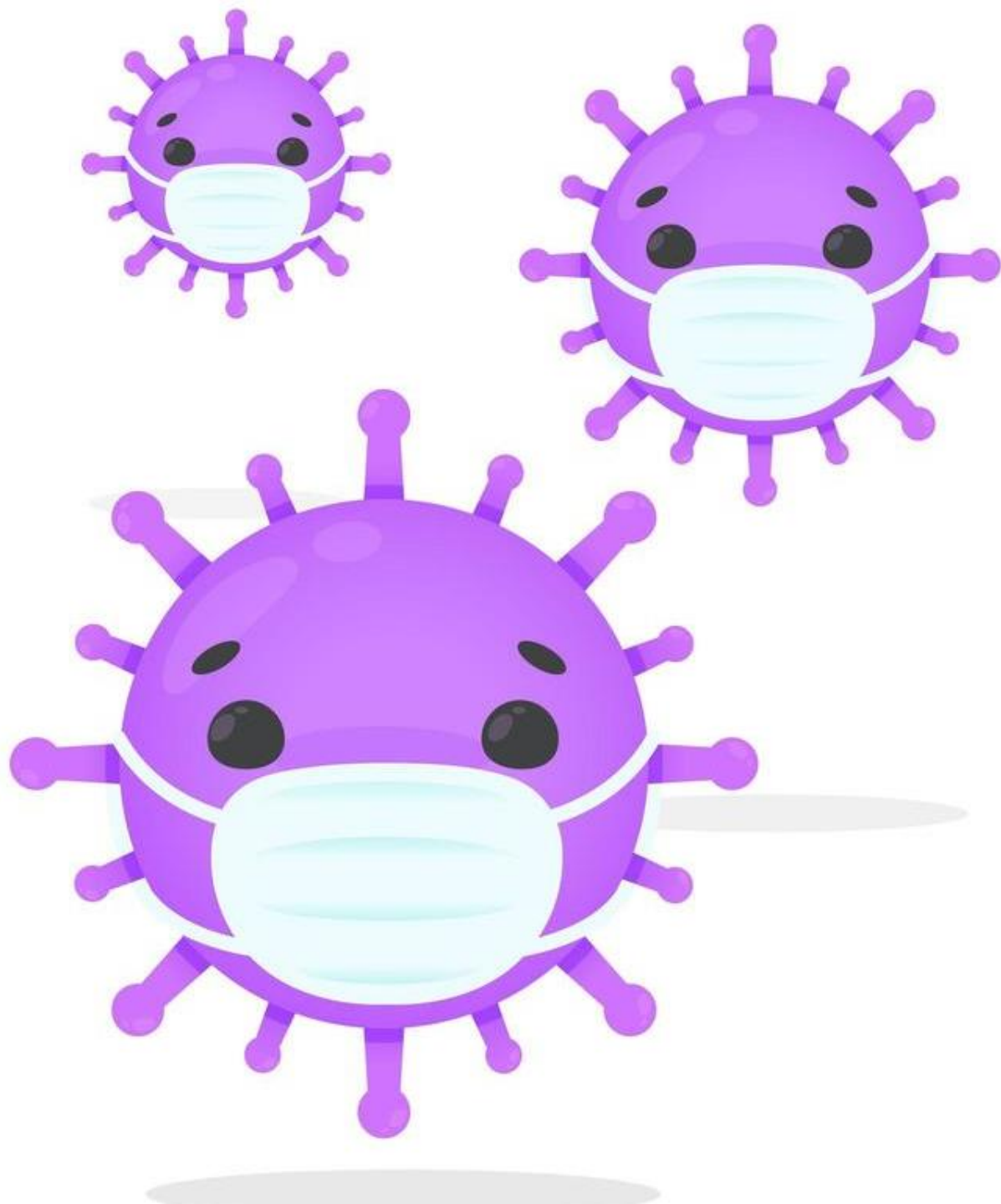

Verloskundige
Anne Bedaux

Culturele mediator
Amy Welde Selase

COVID-19

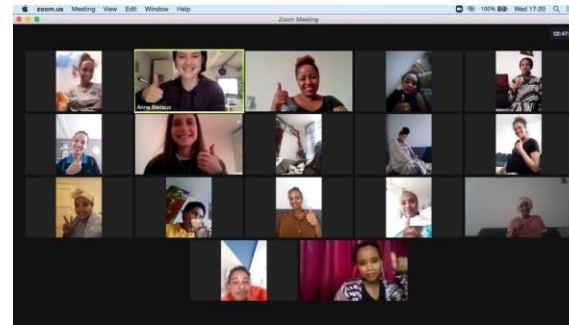
Coronavirus

PROJECT ONLINE CENTERING VOOR ERITRESE ZWANGEREN

Doorontwikkeling Online Centering voor Eritrese zwangeren

Voorlichtingsfilm in Tigrinya over corona en zwangerschap

Factsheet voor verloskundigen en andere verwijzers

Centering Pregnancy Eritrese vrouwen (CPE)

Factsheet landelijke online Centering Pregnancy voor Eritrese zwangeren (CPE)

De huidige verloskundige zorg sluit onvoldoende aan op de behoeften en kwetsbare situatie van Eritrese zwangeren. Vaak weten Eritrese zwangeren niet wat zij kunnen en mogen verwachten van de Nederlandse prenatale verloskundige zorg. Eritrese zwangeren komen relatief laat in zorg bij een verloskundigenpraktijk, soms pas in de 6e maand van zwangerschap.

De kwetsbaarheid van Eritrese zwangeren bestaat voornamelijk uit het feit dat zij in vergelijking met statushouders afkomstig uit andere landen:

- ▶ een relatief grote afstand hebben tot de Nederlandse samenleving door de grote culturele, sociale en maatschappelijke kloof en taalbarrières,
- ▶ relatief weinig opleiding hebben genoten,
- ▶ er vaak (50% - 75%) sprake is van ongunstige seksuele en reproductieve gezondheid als gevolg van vrouwelijke genitale verminking.

Inmiddels worden er zowel "live" als online Centering groepen aangeboden specifiek voor Eritrese zwangeren. U kunt uw Eritrese cliënten hiervoor aanmelden!

Waarom Centering specifiek voor Eritrese zwangeren?

Centering is een vorm van zorg die goed wordt ontvangen binnen de Eritrese gemeenschap. De Eritrese cultuur is collectivistisch waarbinnen de groep centraal staat en

- 1 -

HOEVEEL ERTRESE VROUWEN HEBBEN SINDS DE ZOMER 2020 MEEGEDAAN MET CENTERING ONLINE?

› Type je schatting in de chat

RESULTATEN

Vanaf zomer 2020:

9 groepen gestart

~15 zwangeren per groep
3 zwangeren van 18 jaar
3 zwangeren (nog) niet bij VK
1 dak- en thuisloze zwangere

Amsterdam	Stavenisse
Den Haag	Zwolle
Dordrecht	Rozendaal
Zwijndrecht	Coa Almere
Laren	Alkmaar

Netwerkvorming & Kennistoename: Alle vrouwen geven aan dat alle informatie nieuw was en alle onderwerpen belangrijk waren.

Eritrese deelnemers geven aan:

- zich beter voorbereid te voelen op de bevalling
- zich beter in staat voelen om de verloskundige te bellen
- meer inzicht hebben gekregen in (spoed)belinstructies.
- beter te begrijpen:
  - wat het betekent om zwanger te zijn in NL
  - wat er mogelijk is rond zwangerschap en bevallen
  - dat je alles mag vragen en alles kunt vertellen aan de verloskundige waar het consultatiebureau voor is
  - waar je met welke klachten terecht kunt
- zich veiliger te voelen door de groep
- tevreden te zijn over verloskundige zorg in NL

ERVARINGEN

“ Door de groepsbijeenkomsten heb ik meer kennis gekregen en dat helpt mij om minder onzeker te zijn. Ik weet nu ook wanneer ik de spoedlijn moet bellen.

“ Sinds de bijeenkomsten durf ik meer te vragen, dit viel mijn verloskundige ook op. Ik heb alle voorbereidingen gedaan en door de bijeenkomst wist ik wat ik in huis moest halen. Ik weet nu dat ik een keuze heb en dat ik het voor het zeggen heb. Ik ben nu ook goed voorbereid voor de bevalling. Ik vond het altijd heel gezellig en kon niet wachten totdat ik de groep weer zou zien.

› **BEDANKT VOOR
UW AANDACHT**

“IN NEDERLAND DOE JE HET HELEMAAL ALLEEN”

**KWALITATIEF ONDERZOEK NAAR DE BEHOEFTE EN ERVARINGEN VAN
ERITRESE ZWANGEREN**

› INHOUD

01

INTRODUCTION

02

METHODS

**PRELIMINARY
RESULTS**

03

› INTRODUCTIE

1. Wat zijn de behoeften en ervaringen van Eritrese zwangeren volgens henzelf?

› INTRODUCTIE

2. Wat zijn de behoeften en ervaringen van Eritrese zwangeren volgens CPE-begeleiders en (zorg)professionals?

Centering Pregnancy voor Eritrese zwangeren

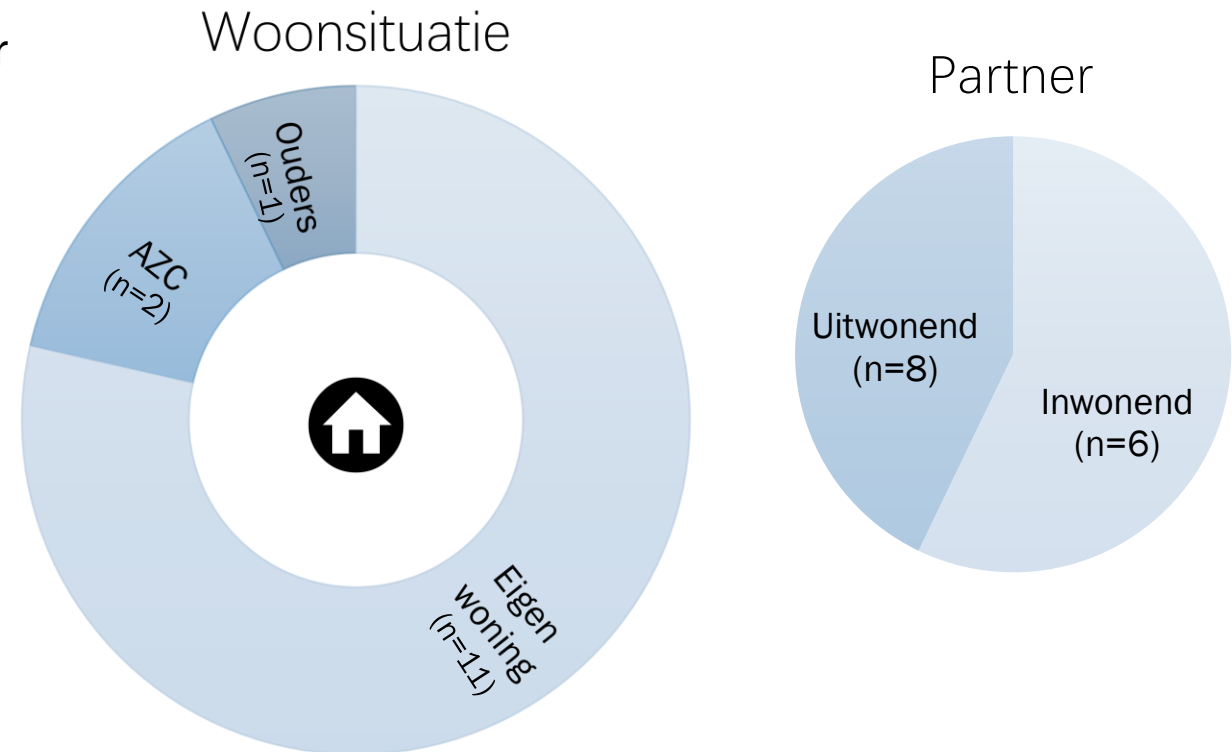

› METHODE

› Semi-gestructureerde interviews met Eritrese vrouwen (N=14; 13 vrouwen 1 stel)

› Achtergrondkenmerken:

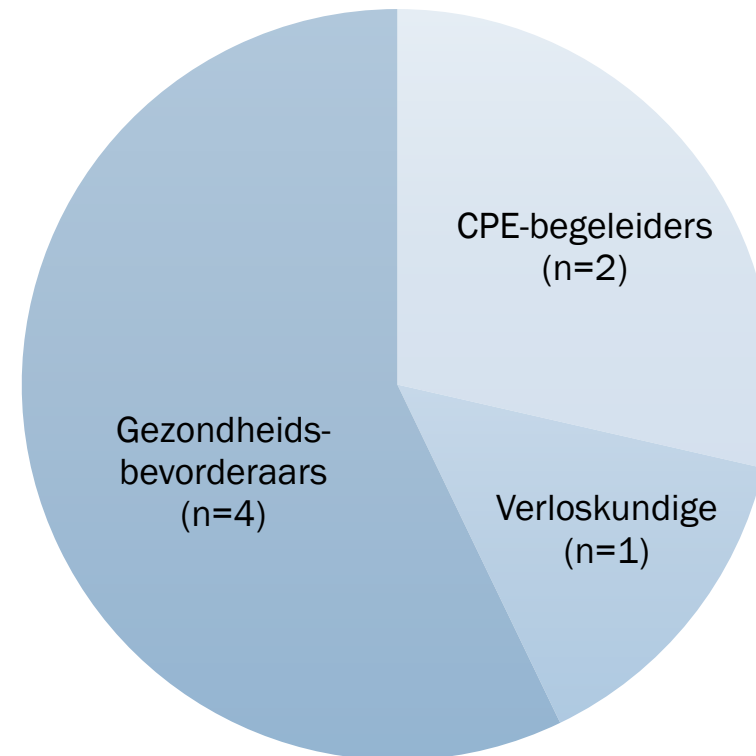
- › 9 bevallen (waarvan 1 miskraam), 6 zwanger
- › Gem. leeftijd: 25 jaar (18-32)
- › Gem. 3,5 jaar in NL (1,5-6)

› METHODE

› Semi-gestructureerde interviews met professionals (N=7)

- › 2 CPE-begeleiders
- › 1 verloskundige
- › 4 gezondheidsbevorderaars

› PRELIMINARY RESULTS

ALGEMEEN

ZWANGERSCHAP

BEVALLING

OUDERSCHAP

› ALGEMEEN

› Eritrea vs. Nederland

- › Eritrea: warmte en steun
- › Nederland: toegankelijke medische zorg

› “Overlevingsstand”

› Veerkracht

› ZWANGERSCHAP

Culturele factoren

- › Niet gewend aan medische zorg
  - › *“Ze zeggen steeds dat er iets niet goed is.”*
- › Betrokkenheid partner
  - › *“Hier is haar moeder niet bij haar, en ik [partner] wel. Dus ik ben nu voor haar als moeder, als broer, als man. Ik ben eigenlijk alles voor haar en ik wil haar ook ondersteunen.”*

Contextuele factoren

- › Taalbarrière
  - › *“Ik kan mijn verhaal niet delen en mijn vragen niet stellen.”*
  - › *“Er worden [handelingen] gedaan zonder dat ik weet wat er gedaan wordt en waarom.”*
  - › *“Zij begrijpt mij niet en ik haar ook niet. Maar toch zeg ik ja, ja, ja, om haar blij te maken.”*
- › Lage zelfredzaamheid in toegang tot de zorg

› BEVALLING

Voor bevalling: zorgen

Culturele factoren

- › Cultural beliefs
- › Hoge kindersterfte in Eritrea
  - › *“Of het kindje het gaat redden, of moeder het gaat redden, of dat ze het allebei gaan redden. Dus het is voor ons altijd 50/50. En je wilt nooit over de toekomst praten. Je moet dan eerst op een normale manier bevallen.”*

Contextuele factoren

- › Steun gemeenschap/vriendinnen of gemis daarvan
- › Taalbarrière
  - › *“Hoe leg ik het aan hem uit? Ik heb hepatitis, maar in het Nederlands weet ik dat niet wat dat is [de vertaling].”*

Tijdens bevalling: misstanden

› OUDERSCHAP

Culturele factoren

- › Niet praten/denken over de toekomst
  - › Bidden & belofte dorp
- › Opvoeding = moeders taak
  - › *“Je wordt niet ondersteund door je man. Als ik kijk naar mijn moeder... Mijn vader was een soldaat. Die kwam alleen voor verlof, en elke keer was mijn moeder zwanger. En uiteindelijk had zij 8 kinderen. Maar ze heeft het helemaal alleen gedaan, dat wordt ook wel van een vrouw verwacht.”*

Contextuele factoren

- › Zorgen en eenzaamheid
- › Behoeftte aan langere/meer ondersteuning
  - › Traditie Eritrea
  - › Behoeftte kinderopvang
  - › Behoeftte voorlichting
- › *“In Nederland een kind opvoeden is zwaar.”*

› PRELIMINARY RESULTS

PROFESSIONALS

› CPE BEZIEN VANUIT PROFESSIONALS

- › Werving is tijdrovend
- › Gebrek aan tijd om alle onderwerpen te kunnen behandelen
- › Behoefte visueel voorlichtingsmateriaal
  - › *“Ze zeggen altijd folders, omdat ze denken dat ze daarmee de doelgroep kunnen helpen. Maar eigenlijk vind ikzelf dat het niet echt helpt. (...) Korte filmpjes over verschillende onderwerpen dat zou fijn zijn, denk ik.”*
- › Online lost knelpunten in bereik op
- › Belang mogelijkheden voor onderling contact
  - › *“En zelf merk je dat eigenlijk niet hè, want je denkt ik ga even zoomen. Maar die vrouwen zeggen echt dat ze daar een week naar uit kijken, om met elkaar te zijn.”*

› AFSLUITING

Een tipje van de sluier...

- › Aansluiting bij de leefwereld van deze vrouwen
- › Werken aan coping skills, mentale gezondheidszorg
- › Bevorderen zelfredzaamheid
- › Extra aandacht voor risicofactoren

› Focus op krachten

- › Beschikbare zorg
- › Veerkracht
- › Nieuwsgierigheid
- › Sociale steun
- › Geloof
- › Dankbaarheid

› AFSLUITING

Een tipje van de sluier...

- › Vergoeding voor de werving
- › Creëren van een groter bereik
  - › Vergoeding voor de werving
  - › Passende online en offline communicatie
  - › Samenwerkingsverbanden tussen organisaties
- › Doorontwikkeling
  - › Intake en nacontrole
  - › Aanvullende sessies
  - › Aanvullende voorlichtingsmaterialen
- › Focus op sociale steun
  - › Nieuwe en creatieve manieren voor online CPE

“We hebben het wel begrepen, maar je kan niet je verhaal kwijt. Je wordt gewoon vastgebonden om niet te praten. Omdat je qua taal elkaar niet begrijpt. En ik vraag me ook af, waarom ze dat in Nederland eigenlijk doen. Dat wij steeds... Met je man moet communiceren maar niet rechtstreeks.”

“Hij is een man. Daar bespreek je geen vrouwendingen mee.”

“Ze hebben tien buisjes genomen bij mij, voor een bloedonderzoek. Maar ik weet niet waarvoor. Ik heb geen

TAAAL MAG TOCH GEEN OBSTAKEL ZIJN?

Tolken terug in de zorg, alstublieft

“Ja, heel veel dingen begrijp je niet waarvoor ze dat doen. En dan heb je minder vertrouwen in de zorg daardoor.”

sprak helemaal geen Nederlands, is er geen tolk voor mij ingeschakeld. Met handen en voeten gaan ze tegen je zeggen in het ziekenhuis ‘weinig water’. Maar dat snap je dan niet, wat ze er eigenlijk mee bedoelen. Hoezo? Als een kind geen water heeft kan het toch niet leven?

› **BEDANKT VOOR
UW AANDACHT**

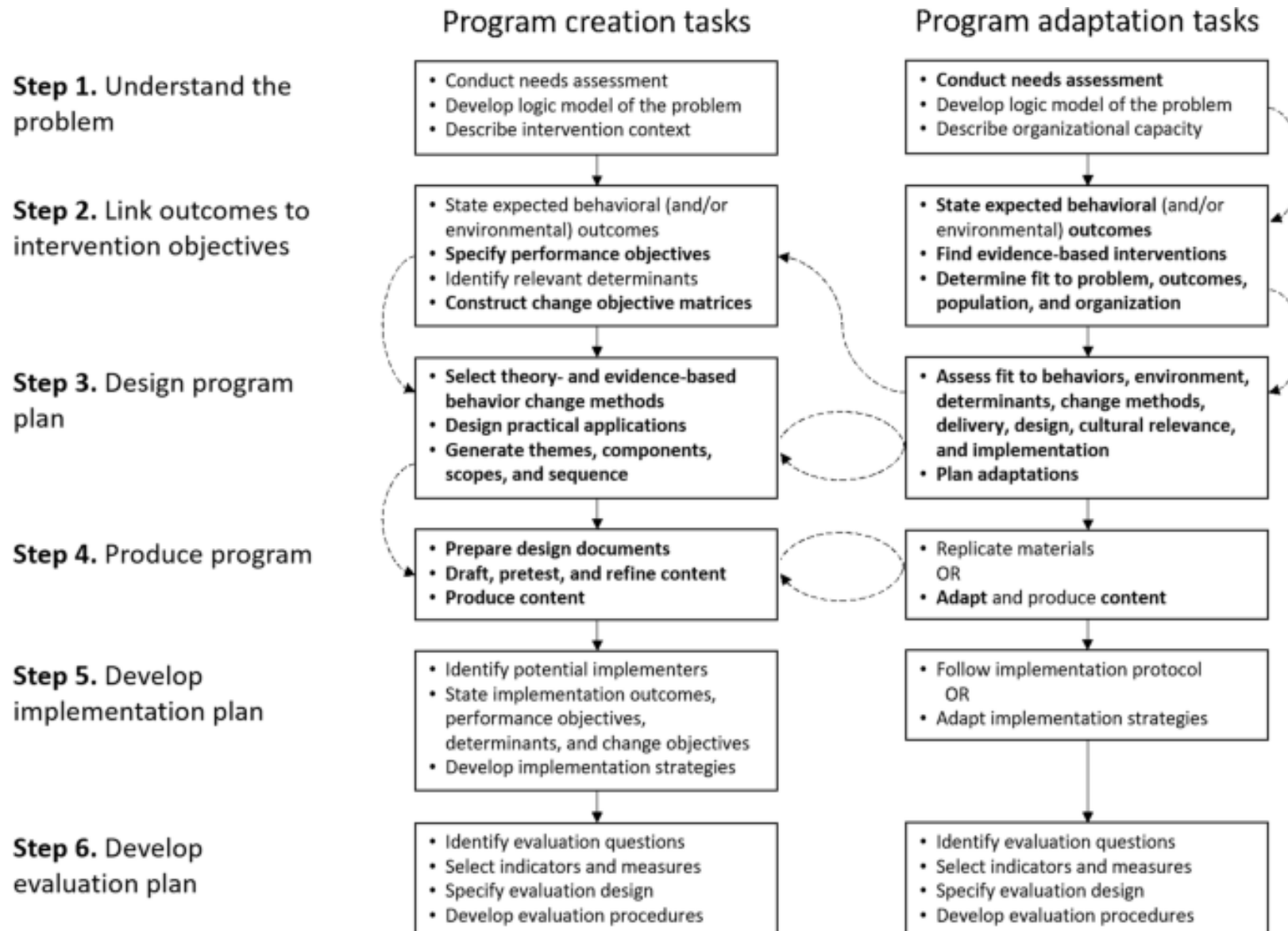
CENTERING PREGNANCY: PROEFTUIN MET ERITRESE ZWANGEREN IN NEDERLAND

DOEL: verbeteren geboortezorg en psychosociale zorg en ondersteuning voor Eritrese zwangeren

1. Hoe kan de CPr aanpak verder worden aangepast om deze nog beter aan te laten sluiten bij de reproductieve en psychosociale behoeften en mogelijkheden van Eritrese zwangeren?
2. Wat zijn voor verloskundigen en culturele mediators bevorderende en belemmerende factoren bij de uitvoering van de CPr voor Eritrese zwangeren?
3. In hoeverre sluit de aangepaste CPr aanpak aan bij de behoeften van Eritrese zwangeren en welke mogelijkheden voor verbetering zien zij?
4. Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan voor behoud van de CPr aanpak voor Eritresen zwangeren in Nederland?

INTERVENTION MAPPING STEPS FOR PROGRAM ADAPTATION

MEER INFORMATIE?

- › Zie de projectpagina op www.centeringzorg.nl (www.centeringzorg.nl/centeringpregnancy/project-eritrese-zwangeren/)
- › Of volg de LinkedIn-pagina (www.linkedin.com/company/centeringzorg-voor-eritrese-zwangeren-en-moeders/)

› OPROEP:

Meedenken met vervolg ná zwangerschap?

Dit voorjaar organiseert het team van CenteringZorg hiervoor een brainstormsessie:

‘Professionals met kennis en expertise op het gebied van het werken met ouders met een vluchtelingenachtergrond nodigen wij hiervoor van harte uit.’

Geef je op via: CPEritrea@gmail.com

A young child with curly brown hair, wearing a dark blue zip-up jacket, is covering their eyes with both hands. The child has a slightly open mouth and a curious expression. The background is blurred, showing green foliage and a brown wall.

**BETREKKEN VAN OUDERS BIJ DE MONITORING
VAN DE ONTWIKKELING VAN HUN KIND**

YVONNE SCHÖNBECK

KEN JE DE DIY-VAN WIECHENFILMPJES?

ONTWIKKELING KIND

- › 1^e 1000 dagen cruciaal
- › Monitoring binnen de JGZ: Van Wiechenonderzoek

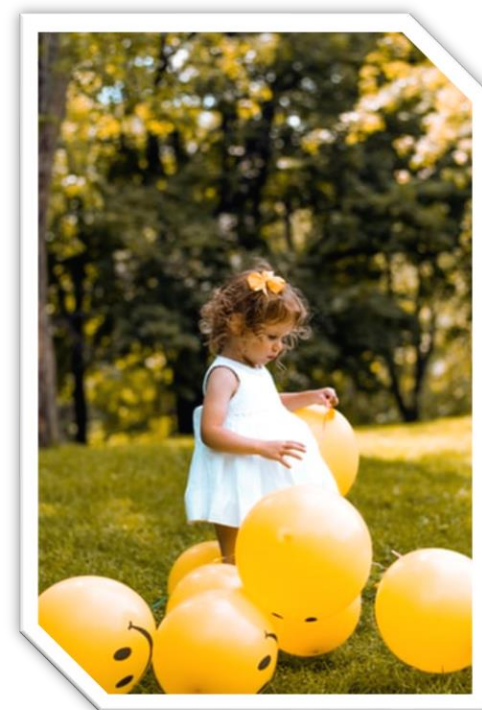
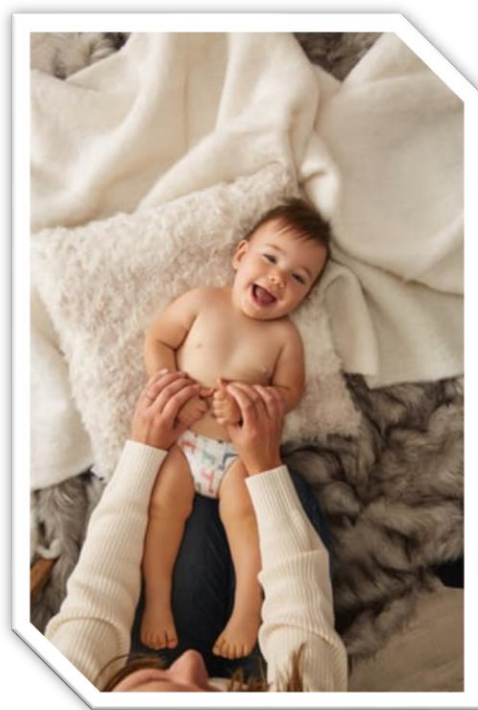
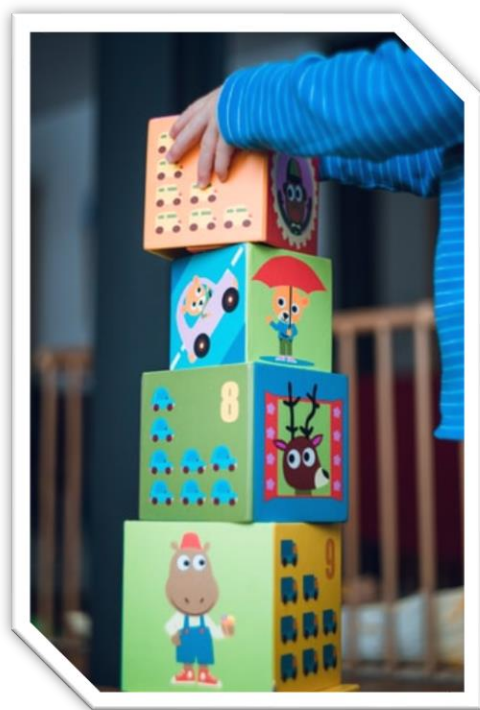

VAN WIECHEN ONTWIKKELINGSONDERZOEK - DOMEINEN

 **FIJNE MOTORIEK / ADAPTATIE/
PERSOONLIJKHEID/SOCIAAL
GEDRAG**

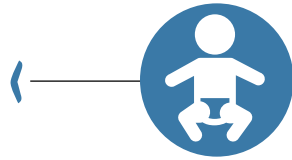
 COMMUNICATIE

 GROVE MOTORIEK

VAN WIECHEN ONTWIKKELINGSONDERZOEK - DOELEN

**HET BEGELEIDEN VAN DE
ONTWIKKELING VAN
ZUIGELINGEN EN
PEUTERS/KLEUTERS**

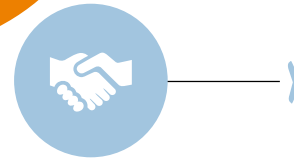
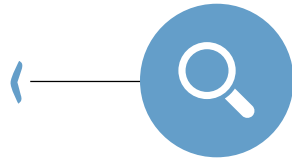

**HET ZO GOED MOGELIJK
BETREKKEN VAN DE
OUDERS**

**VAN WIECHEN
INSTRUMENT**

**HET VROEGTIJDIG
OPSPOREN VAN
ONTWIKKELINGS-
PROBLEMEN EN -
STOORNISSEN**

**HET ONDERSTEUNEN VAN
DE VERWIJZING.**

ROL VAN OUDERS/VERZORGERS

- › Ouders belangrijk:
  - › Sociale en emotionele vaardigheden
  - › Hersenontwikkeling

- › Betrekken ouders:
  - › Van Wiechenkenmerken?
  - › Geïnformeerde gesprekspartner JGZ
    - > Pilotonderzoek
    - > Filmpjes

DIY PROJECT

INTRODUCTIE VAN WIECHENFILMPJES

KENMERK 57 - 3 MAANDEN

HOOFD VIJF TELLEN OPTILLEN

KENMERK 43 - 2,5 JAAR

ZICHZELF MIJ OF IK NOEMEN

VAN WIECHENFILMPJES IN DE PRAKTIJK

- › Doel: verhogen van ouderbetrokkenheid en ouderempowerment
- › Vervroegd ingezet in JGZ tijdens Corona
  - › Eerste ervaringen van ouders en professionals positief
- › Ook in GroeiGids, ouderportaal etc.
- › Implementatieplan in juli 2021 beschikbaar
- › [TNO.nl/vanwiechenfilmpjes](https://www.tno.nl/vanwiechenfilmpjes) (binnenkort)

ZIE JE MEERWAARDE IN HET GEBRUIK VAN DE FILMPJES?

TNO innovation
for life

BEDANKT VOOR JULLIE AANDACHT!

VRAGEN? DIY@TNO.NL

› TAKE HOME MESSAGE

A 3D illustration of two white, rounded human figures carrying a house. The house has a red tiled roof and a grey door and windows. The figures are walking towards the right, supporting the house from underneath.

- › Corona bood kansen
  - › Voor online ondersteuning
  - › Voor empowerment van de doelgroep